

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/35/2022
Identifikačné číslo spisu: 5318200296
Dátum vydania rozhodnutia: 27.04.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Halušková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5318200296.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Bajánkovej a členov JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej, v právnej veci navrhovateľky V. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX L. F. XXX, zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Peter Strapáč, PhD., s. r. o., so sídlom Ul. 17. novembra 3215, 022 01 Čadca, IČO: 50 473 522, proti opatrovníkovi muža, ktorého otcovstvo sa má určiť R. V., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, naposledy bytom XXX XX L. F. XXX, Y. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX L. F. XXX (ďalej len „odporca“), zastúpenému ADVOKÁT ADRIANA HRDINOVÁ, s. r. o., so sídlom Vojtecha Spanyola 1726/13, 010 01 Žilina, IČO: 47 245 841, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 7Pc/3/218, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11CoP/19/2021 zo dňa 29. júna 2021 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom sp. zn. 7Pc/3/218 zo dňa 11.12.2020 určil, že R.W. V., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX je otcom V. Y., nar. XX.XX.XXXX z matky Y. R. Y., rod. V., nar. XX.XX.XXXX. Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

1.1. Z odôvodnenia rozsudku vyplynulo, že navrhovateľka sa domáhala určenia, že R. V., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX je jej otcom na tom skutkovom základe, že v čase rozhodujúcom pre splodenie dieťaťa jej matka Y. R. Y. udržiavala intímny vzťah so svojim manželom I. Y. a jedenkrát mala intímny styk s R. V., s ktorým sa spoznala v roku 1998. Po rozvode manželstva s I. Y. rozsudkom Okresného súdu Čadca sp. zn. 11C/578/00 zo dňa 28.09.2000 matka navrhovateľky v roku 2000 začala žiť s R. V. Ako rodičia navrhovateľky boli zapísaní do jej rodného listu R. Y. a I. Y. Okresný súd Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 7C/116/2015 pripustil, aby vtedy maloletá navrhovateľka, zastúpená Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Čadca podala návrh na zapretie otcovstva. Navrhovateľka podala uvedený návrh na základe výsledkov testu DNA, ktorý dala urobiť jej matka

navrhovateľky a z ktorých vyplynulo, že otcom navrhovateľky by mohol byť R. V., zomr. XX.XX.XXXX. V nasledujúcom konaní o zapretie otcovstva Okresný súd Čadca pod sp. zn. 6C/183/2015 dňa 07.03.2017 rozhodol okrem iného tak, že I. Y., nar. XX.XX.XXXX, nie je otcom mal. V. Y., nar. XX.XX.XXXX z matky R. Y., nar. XX.XX.XXXX. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 24.03.2017. Uznesením Okresného súdu Čadca sp. zn. 10C/29/2017 zo dňa 17.01.2018 bol odporca ustanovený za procesného opatrovníka R. V., zomr. XX.XX.XXXX, naposledy bytom L. F. XXX, v konaní o určenie otcovstva.

1.2. Okresný súd zistil, že po nečakanom úmrtí R. V. bol urobený DNA test po odobratí vzoriek DNA jeho dvoch bratov. Z výsledkov testov DNA vypracovaných neštátnym zdravotníckym zariadením DNA test, s. r. o., dňa 15.01.2014 vyplynulo, že pravdepodobnosť otcovstva je vyššia ako 99,9 % a index otcovstva vyšší ako 1000, preto je treba pokladať za prakticky dokázané, že biologickým otcom vyšetreného dieťaťa je brat vyšetrených dvoch mužov. Zákonná domnienka otcovstva v tomto prípade svedčila R. V., zomr. XX.XX.XXXX, pretože okrem neho odporkyňa (správne má byť matka navrhovateľky, pozn. najvyššieho súdu) súložila s iným mužom v čase, od ktorého neprešlo do narodenia dieťaťa menej ako 180 a viac ako 300 dní. Matka navrhovateľky nepoprela, že v čase rozhodnom pre splodenie navrhovateľky mala intímne styky so svojím vtedajším manželom a jedenkrát mala nechránený intímny styk s R. V..

1.3. Okresný súd aplikujúc § 94 ods. 1, 2 a § 95 ods. 1, 2 Zákona o rodine uviedol, že možnosť určiť otcovstvo podľa § 94 Zákona o rodine (ďalej aj „ZoR“) nie je časovo obmedzená. Dieťaťom treba rozumieť potomka, t. j. aj dospelého. Určenie otcovstva je závažným rozhodnutím o osobnom stave s mnohostrannými následkami. Preto u dotknutých osôb môže vzniknúť alebo pretrvávať záujem aj po smrti (ktorá má pri osobných právach spravidla iný dopad ako pri majetkových právach) domnelého otca na tom, aby bol právne vyjadrený vzťah dieťaťa k otcovi. Napriek absencii stanoviska domnelého otca však rozhodnutie súdu musí byť založené na spoľahlivom zistení skutkového stavu. Musí byť teda nesporne preukázané, že domnelý otec v rozhodujúcom období súložil s matkou dieťaťa a neexistuje závažná okolnosť vylučujúca jeho otcovstvo. Hoci matka navrhovateľky v čase rozhodnom pre počatie navrhovateľky mala intímny styk s jej bývalým manželom I. Y., v konaní vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 6C/183/2015 bolo preukázané, že jeho otcovstvo k navrhovateľke je vylúčené a bolo zapreté, preto môže byť otcom navrhovateľky jedine R.Á. V., s ktorým mala matka navrhovateľky v čase rozhodnom pre počatie navrhovateľky nechránený intímny styk, keďže v rozhodnom čase, okrem týchto dvoch mužov, intímny styk s nikým iným nemala. Skutočnosť, že matka navrhovateľky a R. V. mali pomer, potvrdil aj brat R. V. S. V., ktorý pri výsluchu uviedol, že matka navrhovateľky bola kamarátka s bývalou manželkou R. V.Á., navštevovali sa aj ako rodiny, vzájomne sa poznali. Po prevalení sa vzťahu matky navrhovateľky s R. V. sa vzťah svedka s R. V.Č. naštrbil, pretože bol proti tomuto vzťahu, keďže bol ženatý a mal dve deti. Ich vzťah sa zlepšil až po niekoľkých rokoch, začali sa navštevovať a tráviť spolu voľný čas a matku navrhovateľky brali ako bratovu družku. Výsluchom svedka S. V. bolo preukázané tvrdenie matky navrhovateľky, že R. V. vedel, že by mohol byť otcom navrhovateľky, pretože pri svedeckej výpovedi uviedol, že keď sa ho pýtal, či je V. jeho alebo I., keďže boli rôzne reči, tak mu povedal, že V. je jeho, čo mal povedať viackrát pri rôznych príležitostiach. Z týchto dôkazov mal okresný súd preukázanú základnú podmienku v zmysle § 94 ods. 2 ZoR, a to súlož R. V. s matkou navrhovateľky v rozhodujúcom období.

1.4. Vykonaným dokazovaním nebola zistená ani preukázaná žiadna závažná okolnosť, ktorá by vylučovala otcovstvo R. V. k navrhovateľke. Práve naopak, všetky vykonané dôkazy vo vzájomnej súvislosti preukázali, že otcom navrhovateľky je neb. R. V. Z výsledkov testu DNA zo dňa 15.01.2014 vyplynulo, že testované vzorky boli odobraté matke navrhovateľky R. Y., navrhovateľke a príbuzným 1/, 2/, ktorí sú označení ako bratia označeného muža 1/, 2/. Navrhovateľka tvrdila, že išlo o bratov neb. R. V., a to S. V. a neb. E. V.Á. (E. V. zomrel XX.XX.XXXX). Matka navrhovateľky, ako aj brat neb. R. V. S. V. pri výsluchoch potvrdili, že S. V. aj E. V. poskytli vzorky svojich slín za účelom vykonania týchto testov DNA. Okresný súd vzhľadom na tvrdenie odporcu, že otcom navrhovateľky môže byť aj E. V. a S. V. na návrh navrhovateľky zaslal znalcovi H. K. C. Ž., T., z odboru genetika, odvetvie analýza DNA, pred nariadením znaleckého dokazovania testy DNA vyhotovené dňa 15.01.2014 spoločnosťou DNA test, s. r. o.. Znalec bol zároveň dopytovaný, či sa dá vylúčiť, že by jeho brat bol otcom navrhovateľky. Znalec v odpovedi uviedol: „Z predloženého materiálu musím konštatovať, že z genotypov je jasné, že súrodenci zosnulého domnelého otca nemôžu byť otcovia dieťaťa. H. Č. to

konštatuje v texte a potvrdzuje aj pomocou X chromozómu, kde hovorí o tom, že prenesené vlohy sa vždy nachádzajú aspoň u jedného brata. To však znamená, že ani jeden z bratov nemá úplnú zhodu s dieťaťom, teda nemôže byť jeho otec. Je to vidieť aj na distribúcii znakov v tabuľke. Ani jedného z bratov by som na základe takéhoto genotypu za otca neurčil. H. Č. konštatuje, že otcom musí byť BRAT týchto dvoch mužov. Zhrnutie: Brat 1 ani Brat 2 nie sú otcami dieťaťa - H. Č. sa tomu nevenuje, lebo to pravdepodobne nebolo predmetom otázky. Námietka účastníkov konania vyplýva z nepochopenia vykonanej analýzy“. Aj pri výsluchu na pojednávaní znalec uviedol, že pravdepodobnosť otcovstva 99,93 %, ktorá je v tomto teste DNA uvedená, sa vzťahuje na hypotetickú osobu, nie na osoby, ktoré boli účastníkmi tohto testu. Výsledky o pravdepodobnosti otcovstva 99,93 % sa nevzťahujú na bratov neb. R. V. a jeho bratia nemôžu byť otcom navrhovateľky. Okresný súd uviedol, že v súlade s týmto záverom je vyjadrenie matky navrhovateľky, že ani s jedným z bratov R. V. nemala nikdy intímny pomer, zároveň aj vyjadrenie svedka S. V., ktorý poprel intímny styk s matkou navrhovateľky. Vzhľadom na uvedené považoval súd obranu odporcu spočívajúcu v tom, že otcom navrhovateľky by mohol byť aj brat R. V., predovšetkým S. V., za účelovú, nedôvodnú a vzhľadom na vykonané dokazovanie vylúčenú.

1.5. Okresný súd nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru genetika, odvetvia analýza DNA. Nakoľko R. V. zomrel XX.XX.XXXX a nebolo možné získať jeho genetické vzorky, vzhľadom na to, že nikdy v priebehu súdneho konania nebolo spochybnované, že otcom odporcu je R. V. aj vzhľadom na to, že okrem R. V. nebol označený žiaden iný muž, ktorý by mohol byť otcom navrhovateľky a odporcu, uložil okresný súd znalcom ako znaleckú úlohu určenie, či sú navrhovateľka a odporca polosúrodenci a ak áno, či majú zhodného otca a aká je miera spoľahlivosti vykonanej analýzy. Znaleckým posudkom č. 21/2020 znalec H. K. C. Ž., T.. určil odporcu za polosúrodencu (polorodého príbuzného) navrhovateľky. Polosúrodenecký vzťah mohol vzniknúť len na základe identického otca, pričom miera pravdepodobnosti určenia polosúrodeneckého vzťahu medzi Y. V. a V. Y. je vyššia ako 99,999 %. Znalec na týchto záveroch znaleckého posudku zotrval aj pri výsluchu na pojednávaní uvedúc, že na základe analýzy DNA určuje Y. V., nar. XX.XX.XXXX za polosúrodencu alebo polorodého príbuzného V. Y., nar. XX.XX.XXXX, keď polosúrodenecký vzťah mohol vzniknúť len na základe identického otca. K tomuto záveru sa znalec dopracoval celogénovou štúdiou genetického materiálu obidvoch účastníkov, ktorých genetický materiál protokolárne odobral, porovnal všetky znaky na všetkých chromozómoch veľmi komplexnou genetickou analýzou, ktorá zahŕňala približne 650.000 molekulárnych markerov. Znalec dospel k tomuto záveru na základe toho, že na X-ovom chromozóme, ktorý sa dedí od matky, nebola dosiahnutá zhoda, ale dosiahnutá zhoda vo fragmentoch bola hlavne v homogénnych úsekoch DNA, a to na všetkých chromozómoch - zhoda bola taká, že jednoznačne môže povedať, že títo dvaja jedinci sú polosúrodenci s tým, že majú rovnakého otca.

1.6. Súd prvej inštancie na základe znaleckého posudku uzavrel, že navrhovateľka a odporca sú polorodí súrodenci, ktorí majú rovnakého otca. Tieto závery znaleckého posudku neboli účastníkmi konania spochybnené. Nespornou skutočnosťou, nespochybnenou v priebehu konania, bola skutočnosť, že otcom odporcu je neb. R. V. Právny zástupca odporcu v záverečnej reči potvrdil, že ako otec je v rodnom liste odporcu zapísaný R. V. na základe zákonnej domnienky, ktorá mu svedčila ako manželovi matky odporcu. Táto domnienka otcovstva nebola vo vzťahu k odporcovi nikdy spochybnená a nebola ani vyvrátená, práve naopak, odporca v priebehu celého konania opakovane uvádzal a označoval R. V. za svojho otca a seba označoval za jeho syna. Iný muž, ktorý by prichádzal do úvahy ako otec navrhovateľky i odporcu, ktorých polosúrodenecký vzťah bol z titulu rovnakého otca preukázaný, označený nebol. Aj preto dospel súd prvej inštancie k záveru, že neb. R. V. je otcom navrhovateľky. Nebolo úlohou navrhovateľky a súdu zabezpečiť jednoznačný dôkaz o otcovstve R. V. k navrhovateľke, ako nesprávne tvrdil odporca, pretože v zmysle § 94 ZoR sa na určenie otcovstva nevyžaduje jednoznačný dôkaz a preskúmavanie DNA nebohého. Na vyhovenie návrhu na určenie otcovstva bolo potrebné v zmysle § 94 ods. 2 ZoR preukázať, že v rozhodnom čase došlo k súloži medzi matkou navrhovateľky a R. V., a tiež to, že otcovstvo R. V. nemôžu vylučovať závažné okolnosti.

1.7. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) tak, že ich náhradu nepriznal žiadnemu z účastníkov. Matka navrhla, aby jej súd voči otcovi priznal náhradu trov konania, nepreukázala ale ani netvrdila existenciu takých okolností, ktoré by umožňovali aplikáciu § 55 Civilného mimosporového poriadku a okresný súd existenciu takýchto okolností nezistil.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 11CoP/19/2021 zo dňa 29. júna 2021 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Po zopakovaní skutkových a právnych záverov okresného súdu, zhrnutí obsahu odvolania odporcu a vyjadrenia navrhovateľky k odvolaniu, repliky a dupliky odvolací súd uviedol, že postupoval podľa § 387 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) v spojení s § 2 ods. 1 CMP. Súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP. V jednotlivostiach poukázal na vecne správne rozhodnutie súdu prvej inštancie, preto sa krajský súd v odvolacom konaní obmedzil iba na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP). K odvolacej námietke nezistenia skutkového stavu náležite a správne odvolací súd uviedol, že v konaní boli vykonané DNA testy, bol vyhotovený aj znalecký posudok znalca H. K. C. Ž., T., na základe ktorého bolo nesporne preukázané, že otcom navrhovateľky je nebohý R. V. nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na závery znalca, ktorý jednoznačne určil Y. V., nar. XX.XX.XXXX za polosúrodencu (polorodého príbuzného) V. Y., nar. XX.XX.XXXX, pričom polosúrodenecký vzťah mohol vzniknúť len z identického otca. Znalec teda vyjadril riadnym, náležitým a jednoznačným spôsobom, že otec Y. V. a otec V. V. (správne má byť Y., pozn. dovolacieho súdu) je tá istá osoba, pričom mieru pravdepodobnosti znalec určil na 99,999 %. Odvolací súd zdôraznil, že súd prvej inštancie dôsledne uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal výsledky vykonaného dokazovania, riadne citoval právne predpisy, ktoré na prejednávaný prípad aplikoval a vyvodil z nich svoje právne závery, ktoré riadne vysvetlil, pričom dostatočne a presvedčivo objasnil, z akých úvah vychádzal. Jeho rozhodnutie tak nemožno považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Pri výklade aplikácie právnych predpisov sa okresný súd neodchýlil od znenia príslušných ustanovení, nepoprel ich účel ani podstatu, a preto jeho rozhodnutie odvolací súd považoval za ústavne konformné. Odvolanie opatrovníka domnelého otca bolo neopodstatnené, odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil.

2.1. Krajský súd považoval za vecne správny a zákonný aj výrok súdu prvej inštancie o trovách konania. Odvolací súd nezistil skutočnosti, ktoré by odôvodňovali aplikáciu moderačného práva súdu pri náhrade trov konania (§ 55 CMP). Generálna klauzula formulovaná v § 52 CMP vychádza z predpokladu, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak. Touto formuláciou sa okrem iného zdôrazňuje výnimočnosť uplatňovania nároku na náhradu trov konania v prípadoch, ak to zákon výslovne pripúšťa. Obdobu § 257 CSP z hľadiska využitia jeho výnimočnosti predstavuje § 55 CMP. Aplikácia tohto konkrétneho ustanovenia prichádza do úvahy za predpokladu, že je to s ohľadom na okolnosti prípadu spravodlivé. O takúto výnimku v danom prípade nejde.

2.2. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak. Odvolací súd neaplikoval § 53 CMP vzhľadom na to, že ktorýkoľvek z účastníkov má možnosť podať proti rozhodnutiu, s ktorým nesúhlasí, odvolanie. Konštatoval, že v predmetnej veci je podstatné, že navrhovateľka mala síce v konaní o určenie otcovstva úspech, avšak podľa názoru odvolacieho súdu nemožno spravodlivo požadovať, aby bol odporca ako opatrovník domnelého otca zaviazaný k náhrade trov konania, keďže jeho povinnosťou bolo chrániť záujmy svojho nebohého otca.

3. Opatrovník (Y. V.) muža, ktorého otcovstvo sa malo určiť (zosnulý R. V.) podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie tvrdiac existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Vyjadril nesúhlas s odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu, ktorý sa stotožnil so skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie a poukázal na závery znaleckého dokazovania. Opatrovník muža, ktorého otcovstvo sa malo určiť (ďalej aj „dovolateľ“) v dovolaní uviedol, že takéto zdôvodnenie nespĺňa podmienky presvedčivosti a preskúmateľnosti v skutkových a právnych okolnostiach veci, súdy nižších inštancií nedali jednoznačné odpovede na skutkovo a právne významné otázky súvisiace so súdenou vecou. Súlož matky navrhovateľky s R.W. V. v rozhodnom období mali súdy preukázanú len tvrdením tejto svedkyne (jeden svedok, žiaden svedok), ktorá začala bojovať o biologickú identitu svojho dieťaťa paradoxne až dva roky po smrti R. V., s najväčšou

pravdepodobnosťou z dôvodu majetkového. Odporca ale v konaní tvrdil, že matka navrhovateľky mala intímny vzťah aj s S. V., u ktorého DNA testy potvrdili pravdepodobnosť otcovstva na 99,93 %. Otec odporcu R. V. počas svojho života otcovstvo k navrhovateľke nikdy nepriznal, napriek tomu, že s ňou a s jej matkou žil v spoločnej domácnosti od r. 2000. S. V. potvrdil intímny pomer matky navrhovateľky s R. V. bez uvedenia, v ktorom období tomu bolo. Testy DNA, ktorým sa podrobili bratia R. V. a jeho jeden syn, teda príbuzní v pobočnom rade, preukázali, že otcom navrhovateľky by pravdepodobne mohol byť aj S. V. Zo záveru znaleckého posudku vyplynulo, že navrhovateľka a odporca sú polorodí súrodenci s mierou pravdepodobnosti vyššou ako 99,99 %. Zásadný rozpor videl dovolateľ v tom, že na pojednávaní znalec uviedol, že navrhovateľka a odporca sú polorodí súrodenci alebo polorodí príbuzní (čo podľa dovolateľa znamená, že znalec nevyvylúčil ani možnosť, že navrhovateľka a odporca sú bratranec a sesternica). Miera pravdepodobnosti určenia polosúrodeneckého vzťahu podľa dovolateľa nevyjadruje koeficient príbuznosti, ktorého vyjadrenie absentuje v znaleckom posudku aj vo výpovedi znalca, a už vôbec nie je vyjadrením miery pravdepodobnosti otcovstva R. V. voči navrhovateľke. Na základe uvedeného dovolateľ označil záver odvolacieho súdu v bode 9. odôvodnenia jeho rozsudku o tom, že znalecký posudok určil odporcu jednoznačne za polorodého súrodencu navrhovateľky, za nepreskúmateľný a arbitrárny. Znalec rozdielne veličiny (polorodý súrodenec a polorodý príbuzný) nevysvetlil, čoho následkom je nepreskúmateľnosť záverov znaleckého posudku aj záverov súdov nižších inštancií. Dovolateľ označil za arbitrárne a nezákonné tvrdenie súdu prvej inštancie, že „nebolo úlohou navrhovateľky a súdu zabezpečiť jednoznačný dôkaz o otcovstve R. V. k navrhovateľke, pretože v zmysle § 94 Zákona o rodine sa na určenie otcovstva nevyžaduje jednoznačný dôkaz a preskúmavanie DNA nebohého“. Dovolateľ tiež vytkol, že bol preskúmaný genetický profil len jedného zo synov neb. R. V. Konštatácia, že bolo „nesporne (jednoznačne) preukázané, že otcom navrhovateľky je R. V.“ nie je možná ani v prípade, ak by sa testu otcovstva podrobil sám R. V.Á., pretože otca možno vždy určiť iba s istou mierou pravdepodobnosti. Za právne bezvýznamné označil dovolateľ to, či niekto v tejto veci spochybňoval skutočnosť, že R. V. je otcom Y. V. V závere dovolania odporca uviedol, že súdy v mimosporovom konaní aplikovali zásadu formálnej pravdy a odmietli vykonať dokazovanie v súlade so zásadou materiálnej pravdy a zistiť skutočný stav veci odvolávajúc sa na § 94 Zákona o rodine. Dovolateľ navrhol zrušenie rozsudku odvolacieho aj okresného súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie súdu prvej inštancie.

4. Navrhovateľka vo vyjadrení k dovolaniu navrhla odmietnutie resp. zamietnutie dovolania uplatniac si náhradu trov dovolacieho konania. Zdôraznila mimoriadnu povahu dovolania ako opravného prostriedku aj skutočnosť, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa dovolací súd stotožnil s jeho právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Po citácii rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/90/2010, 8Cdo/67/2017, 5Cdo/160/2019, 3Cdo/6/2017 a častí Veľkého komentára Civilného sporového poriadku autorov Števček a spol. uviedla, že z textu dovolania nevyplýva, v čom sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keď dovolateľ ani nepoukázal na konkrétne odlišné rozhodnutia dovolacieho súdu. Vo vzťahu k tvrdeniu dovolateľa „jeden svedok, žiaden svedok“ poukázala na potrebu hodnotenia každého dôkazu jednotlivo aj všetkých vo vzájomnej súvislosti, ako tomu bolo aj v tomto konaní. Odvolací súd v rozsudku uviedol, že z výsluchu svedka S. V. bolo preukázané, že R. V. vedel, že by mohol byť otcom navrhovateľky. Súdny znalec H. K. C. Ž., T. na základe testov DNA z r. 2014 dospel k záveru, že ani jeden z bratov nebohého R. V. nemôže byť otcom navrhovateľky, čo H. Č. konštatuje v texte a potvrdzuje aj pomocou X chromozómu, kde hovorí o tom, že prenesené vlohy sa vždy nachádzajú aspoň u jedného brata, čo znamená, že ani jeden z bratov nemá úplnú zhodu s dieťaťom, teda nemôže byť jeho otec a otcom musí byť brat týchto dvoch mužov. Nariadenie znaleckého dokazovania v súdnom konaní je v súlade so zásadou materiálnej pravdy. Znalec na pojednávaní dňa 12.11.2020 v prítomnosti odporcu aj jeho vtedajšieho právneho zástupcu uviedol, že môže jednoznačne povedať, že títo dvaja jedinci sú polosúrodenci s tým, že majú rovnakého otca. Odporca nenamietal žiadnu skutočnosť, ktorá by sa týkala určenia stupňa príbuzenstva, znalci nekládol doplňujúce otázky k obsahu znaleckého posudku ani k predmetu konania. Znalec pritom na otázku sudkyne ním zvolenú znaleckú metódu označil za najpriamejšiu metódu, akou sa dá vyjadriť, či dvaja jedinci majú spoločného otca a v tomto prípade určite títo dvaja spoločného otca majú. Dovolateľ navyše počas konania nevyužil možnosť dať vykonať rovnaký či iný znalecký posudok súkromne. Za cieľ podaného dovolania navrhovateľka označila

ochranu majetku dovolateľa, ktorý sa odmieta deliť so zdedeným majetkom.

5. Podľa § 1 Civilného mimosporového poriadku podľa tohto zákona súdy prejednávajú a rozhodujú veci ustanovené v tomto zákone.

Podľa § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 2 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku na účely tohto zákona sa pojmy žaloba, strana a spor vykladajú ako návrh na začatie konania, účastník konania (ďalej len „účastník“) a konanie podľa tohto zákona, ak z povahy veci nevyplýva inak.

Podľa § 105 písm. b/ Civilného mimosporového poriadku konaniami vo veciach určenia rodičovstva sú konanie o určenie otcovstva.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu (účastník konania), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

7. Dovolací súd skúmal existenciu dovolateľom uplatneného dovolacieho dôvodu, ktorým je tzv. vada zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Z tohto ustanovenia zákona vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

9. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) odporca v dovolaní namietal nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozsudku odvolacieho súdu, jeho nedostatočné odôvodnenie ako aj nedostatočne zistený skutočný stav veci majúci základ v neobjektívnom hodnotení dôkazov.

10. K námietkam odporcu týkajúcim sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že aj v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový (skutočný) stav veci a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné ani prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať aj v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom rámci, ktorý predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu. Z odôvodnenia súdneho

rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument účastníka konania, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

11. V súvislosti s nedostatočne zisteným skutočným stavom veci namietaným dovolateľom v spojení s hodnotením dôkazov dovolací súd pripomína, že dokazovanie je časťou civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom mimosporovom konaní viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, a nie účastníkov konania. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nejde o procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999).

12. Vo svetle uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu napadnutý dovolaním otca v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie (prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok - m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) spĺňa kritériá pre odôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojoľný). Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1, 2 CSP. Z odôvodnení rozhodnutí obidvoch súdov nižších stupňov, chápaných v ich organickej jednote ako celok (I. ÚS 259/2018) je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd prijaté rozhodnutie náležite vysvetlil. Odôvodnenie jeho rozsudku zodpovedá aj základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia, vyplýva z neho vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Odvolací súd sa stručným, ale dostatočným spôsobom vysporiadal s relevantnými odvolacími námietkami odporcu. Závery, ku ktorým odvolací súd dospel sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Dovolací súd pripomína, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v odvolacom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Dovolateľ v dovolaní neuvádza relevantné skutočnosti, ktoré by neboli zistené a vyhodnotené v základnom konaní.

13. Dovolateľ spojil tvrdenia o arbitrárnosti rozsudku odvolacieho súdu s tvrdeniami o nedostatkoch v procese dokazovania. Dovolací súd z obsahu odôvodnení rozhodnutí súdov nižších inštancií zistil, že

hmotnoprávnu podmienku určenia otcovstva rozhodnutím súdu v zmysle § 94 ods. 2 Zákona o rodine (súlož R. V. s matkou navrhovateľky v čase rozhodnom pre splodenie navrhovateľky) mali súdy preukázanú nielen vyjadrením matky navrhovateľky Y. R. Y., ako tvrdil dovolateľ, ale aj svedeckou výpoveďou S. V. (bod 9. odôvodnenia rozsudku okresného súdu), ktorý (na pojednávaní konanom dňa 12.02.2019, pozn. dovolacieho súdu) uviedol, že jeho brat R. V. vedel, že by mohol byť otcom navrhovateľky, keď svedkovi viackrát uviedol, že V. je jeho. V spojení so závermi znaleckého dokazovania je preukázané, že aj keby potencionalne matka maloletej v rozhodnom období súložila aj so svedkom S. V., ako tvrdil odporca, čo však matka maloletej aj svedok S. V. rozhodne popreli, táto okolnosť by pre rozhodnutie vo veci nebola skutkovo ani právne významná.

14. Za arbitrárny a nepreskúmateľný dovolateľ označil záver odvolacieho súdu, podľa ktorého znalec jednoznačne určil Y. V. za polosúrodencu (polorodého príbuzného) navrhovateľky bez rozlíšenia rozdielu medzi polorodými súrodencami a polorodými príbuznými (tento rozdiel nevysvetlil ani znalec). Dovolací súd poukazuje na obsah znaleckého posudku znalca H. K. C. Ž., T. č. 21/2020 (č. l. 228 a nasl. súdneho spisu), v závere ktorého znalec uviedol: „Na základe analýzy DNA určujem Y. V., nar. XX.XX.XXXX za polosúrodencu (polorodého príbuzného) V. Y., rod. Y., nar. XX.XX.XXXX. Polosúrodenecký vzťah mohol vzniknúť len na základe identického otca. Miera pravdepodobnosti určenia polosúrodeneckého vzťahu (t. j. nie polorodého príbuzenstva, pozn. dovolacieho súdu) medzi Y. V., nar. XX.XX.XXXX a V. Y., rod. Y., nar. XX.XX.XXXX je vyššia ako 99,999 %“. V časti II posudku znalec vysvetlil rozdiel medzi súrodencstvom (genetická podobnosť súrodencov je 50 %) a polosúrodencstvom (genetická podobnosť polosúrodencov nadobúda hodnotu 25 %) a uviedol, že z tabuľky č. 1 (podrobná analýza zdieľaných úsekov DNA na str. 4, 5 znaleckého posudku, pozn. dovolacieho súdu) vyplýva, že počet segmentov a ich veľkosť je typická pre jedincov, ktorí sú polosúrodenci a zdieľajú 25 % genetickej informácie. Na tento znalecký posudok odporca reagoval procesným návrhom na vykonanie dôkazu znaleckým posudkom na pojednávaní za osobnej účasti znalca. Na pojednávaní dňa 12.11.2020 súdny znalec H. K. C. Ž., T. poukázal na závery písomného znaleckého posudku a na otázku sudkyne uviedol, že navrhovateľka a odporca majú rovnakého otca. Či ním je S. V., to sa vyjadriť nevie, ale ich otec je rovnaký. V teste DNA predloženom navrhovateľkou uvedená pravdepodobnosť otcovstva 99,93 % sa vzťahuje na hypotetickú osobu a nie na osoby, ktoré boli účastníkmi testu, v tomto teste nie sú osoby identifikované, v jeho znaleckom posudku sú osoby identifikované a je v ňom uvedený jasný záver. Ak sa znalec dozvie, kto je nespochybniteľne otcom Y. V., tak vie povedať, kto je otcom V. Y.. Zo spisu vyplýva zatiaľ nespochybnený fakt, že otcom Y. V. je R. V.Č., takže z týchto materiálov môže znalec povedať, že R. V. je aj otcom V.W. Y.. Dovolací súd upriamuje pozornosť na listinný dôkaz označený ako Určenie príbuznosti pomocou testu DNA zo dňa 15.01.2014 (č. l. 12 - 14 súdneho spisu), v ktorom sú celými menami označené iba navrhovateľka a jej matka, bratia označeného (nevyšetreného) muža sú označené ako príbuzný 1 a príbuzný 2, resp. brat OM 1 a brat OM 2 a poznámka, že zhotoviteľ tohto testovania nepreberá záruku za identitu pôvodcov testovaných biologických vzoriek (doručených objednávateľom testu - v tomto prípade matkou dieťaťa). Podľa záveru skúmania treba pokladať za prakticky dokázané, že biologickým otcom vyšetreného dieťaťa je brat vyšetrených dvoch mužov, pretože prakticky všetky alely, ktoré testované dieťa zdedilo od svojho biologického otca, sa nachádzajú aspoň u jedného z vyšetrených bratov označeného muža, pričom väčšina z nich sa nachádza u oboch bratov. V bode I záveru v tomto listinnom dôkaze je uvedené, že nie je možné vylúčiť otcovstvo označeného muža voči vyšetrenému dieťaťu, v bode je údaj o pravdepodobnosti otcovstva 99,93 %. Z textu tohto listinného dôkazu, ktorého jednotlivé časti nemožno vykladať izolovane tak, ako to urobil dovolateľ, potom vyplýva, že vypočítaná bola pravdepodobnosť otcovstva označeného muža, nie niektorého z jeho bratov (teda ani S. V.).

15. Z uvedeného (bod 14. tohto rozsudku) vyplýva, že súdy v súdnom konaní vykonali všetky dôkazy potrebné pre riadne zistenie skutkového stavu, ktoré následne svedomito a zodpovedne vyhodnotili každý jednotlivo aj v ich vzájomnej súvislosti. Svoje skutkové zistenia súdy obidvoch inštancií uviedli v odôvodnení rozsudkov a správne právne posúdili. Dovolaciemu súdu nedá, aby nezdôraznil zásadnú skutočnosť: navrhovateľka a odporca sú polorodými súrodencami a majú spoločného otca. Otcom odporcu je v súčasnosti zosnulý R. V., ktorý potom musí byť aj otcom navrhovateľky. K inému záveru na základe skutkového stavu zisteného súdmi nižších inštancií (najvyšší súd nie je súdom, ktorý v

sporoch alebo v nesporových konaniach vykonáva skutkové zisťovanie) sudy mohli dôjsť jedine za predpokladu, že by bolo vyvrátené otcovstvo R. V. k Y. V. (návrhy na ďalšie dokazovanie vo vzťahu k skutkovému stavu ustálenému súdmi v základnom konaní napr. kontrolné znalecké dokazovanie, skúmanie otcovstva R. V. voči odporcovi resp. skúmanie otcovstva S. V. voči odporcovi, ktorý o ňom tvrdil, že môže byť otcom navrhovateľky (teda jeho polorodej sestry, s ktorou majú spoločného otca)) neboli podané.

16. Dovolací súd uzatvára, že konanie v prejednávanej veci nebolo postihnuté nijakými (závažnými) deficitmi v dokazovaní (napr. tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Dovolací súd tieto vady ani nedostatky v odôvodnení rozsudkov súdov nižších inštancií ani ich arbitrárnosť v prejednávanej veci nezistil.

17. Ak dovolateľ tvrdil, že dovolanie podáva aj z dôvodu uvedeného v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, jeho povinnosťou bolo tak, ako uvádza § 432 ods. 2 CSP, vymedziť právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uviesť, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho (nie skutkového) posúdenia. Konkrétne v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/6/2017, 3Cdo/67/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017). Dovolací súd v tejto súvislosti poznamenáva, že je viazaný vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne a konštatuje, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolateľ riadne nešpecifikoval, preto nemožno hovoriť o riadnom uplatnení (zdôvodnení) prípustnosti dovolania z uvedeného dovolacieho dôvodu.

18. Na základe zhora uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je nedôvodné, a preto ho dovolací súd ako celok zamietol (§ 448 CSP).

19. Dovolací súd žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 52 CMP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.